

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zoper Madjare smo jedini.

Seja državnega zbora na Dunaju dne 16. nov. je izredno znamenita, vsled tega moramo o njej na tem mestu spregovoriti. Tistega dne so namreč stavili krščanski socijalisti dr. Pattai, dr. Lueger in tovariši nujni predlog, kateri pozivlje vlado, da naj takoj odpove trgovsko-carinsko pogodbo z Ogersko.

Poslanec dr. Pattai je utemeljeval nujnost svojega predloga in predlog sam. Poudarjal je, da se vodstvo v avstro-ogerski državi nikdar ne sme prepuščati Madjarom; kajti Avstrija in ne Ogerska je jedro države. Ako se trgovska-carinska pogodba Ogerski do novega leta ne odpove, potem ostane sedanja pogodba zopet celih deset let na veliko škodo naše obrti in našega kmetijstva.

Nato je pojasnil trgovinski minister baron Glanz stališče vlade ter izjavil, da bode vlada carinsko-trgovsko zvezo z Ogersko pravočasno odpovedala. Za nujnost predloga so potem govorili v imenu nemških liberalcev poslanec Hallwich, v imenu Mladočehov dr. Kramar, v imenu nemško-narodne stranke Richter in za Jugoslovane dr. Laginja. Le-ta je posebno poudarjal, da se mora pravična pogodba skleniti, sicer bodo Hrvati še bolj drug od drugega ločeni, kakor so te dni.

Zdaj se je razprava zaključila in dr. Karol Lueger se je izvolil generalnim govornikom. V prvi vrsti je govoril o pogodbi sploh, potem pa se je pečal z zadnjimi ogerskimi volitvami, izjavljajoč, da se v Avstriji nedoglasno obsoja uporaba vojakov pri ondotnih volitvah. Novi ogerski državni zbor se ne more smatrati za izraz javnega mnenja na Ogerskem, ker v njem ni nobenega pravega Nemca, ne Slovaka, ne Srba, ne Rumuna. Ta zbor si hočemo dobro ogledati, predno se bomo z njim pogajali.

Tudi je dr. Lueger omenjal, kako sedanja carinsko-trgovska pogodba podpira samo koristi Ogerske. Ako sklenemo pogodbo, storimo to samo iz ljubezni do cesarja in domovine. Govornik ne napada dežele ogerske, tudi ne Ogrov, ampak tamošnjo liberalno vladno stranko, ki je skoz in skoz popačena in zavržena. Ploskovito pritrdjevanje in odobravanje po celi zbornici in na galerijah je sledilo Luegerjevemu govoru, kateremu je morala pritrdjevati celó večina starih liberalcev. Vsled tega je bila nujnost predloga vsprejeta z vsemi proti glasu jedinega liberalca profesorja Suessa.

Ko je še dr. Pattai priporočal predlog sam, ki je seveda tudi bil vsprejet, oglasil se je k besedi ministerski predsednik, grof Badeni, da zagovarja ogersko vlado, kolikor se sploh zagovarjati da. Grof Badeni je svaril pred napadi na Ogersko. Da pa je list »Nemzet« napadel našo vlado, to pa se je zgodilo brez vednosti in proti volji ogerskega ministerstva. Sicer pa se je

ministru videlo, da je ogersko vlado samo zato zagovarjal, ker je obojno ministerstvo pod jednim vladarjem.

Zakaj je torej ta seja bila toli znamenita? Zato, ker so vsi naši poslanci prepričani, da se zanjprej mora z Ogersko skleniti pravična pogodba. V zadnjih 30. letih smo mi Ogerski več plačali, kakor je Francija morala Nemčiji plačati, namreč čez pet milijard. Tako ne sme dalje iti! Avstrijski poslanci, dasi tolikokrat nejedini, naj bodo vedno jedini proti Madjarom; saj vedo, da za njimi stojé vsi krščanski volilci.

Najhujši sovražnik kmeta.

Naše vlade skrbijo za kmeta, kakor mačihe za svoje pastorké. V korist propadajočega kmečkega stanú ne storijo nobenih ali vsaj nobenih odločilnih korakov, temveč z modroslovsko ravnodušnostjo opazujejo, kako se bori to močno telo z neusmiljeno smrtjo in kako vstajajo iz teh grobov črne prikazni razjarjenega četrtga stanú. Naše vlade ne poznajo krščanskih načel in zato tudi nimajo krščanske ljubezni do nesrečnih trpinov, da bi jih rešile iz požrešnih rok velikih kapitalistov. Smelo trdimo, da so gledé žitnih cen najhujši sovražniki kmečkega stanú sadežne borze s svojo sedanjo upravo, a tudi pred njimi imajo vlade tak strah, da se jih ne upajo dotakniti.

Po vseh večjih kupčijskih mestih se nahajajo javna poslopja, v katerih se vsak dan ob določenih urah zbirajo kupci in prodajalci ter med seboj kupčujejo. Taka javna, navlašč za kupčijo namenjena poslopja se imenujejo borze. Torej borze prav za prav niso nič drugega, nego veliki vsakdanji sejmi. Sadežne borze pa so iste borze, na katerih se kupčuje z različnimi sadeži, predvsem z žitom. Ljudje, ki kupujejo in prodajajo na borzah, se imenujejo borzijanci. Ker je žito glavni kmečki pridelek, zato kmetu ne more biti vsejedno, kaj se na sadežnih borzah godi.

Ako bi se na sadežnih borzah tržilo z istinitim žitom, ako bi se ne sleparilo in lagalo, bi kmetu gotovo ne škodovalo. Toda temu ni tako. Nekateri žitni borzijanci imajo v svojih skladiščih nakupičeno velikansko množino pšenice. A tega ne povedó nikomur, najmanj pa obiskovalcem sadežnih borz. Njih namen je namreč pšenico prav drago prodati. Zato še pošiljajo tudi svoje agente na borzo, da pridno povprašujejo, ako bi imel kdo kaj prodati. Ker se veliko povprašuje, mu hitro cena poskoči. Ko se zdi našim borzijancem cena dovolj visoka, tedaj prodajo svoje žito, kaj pa da z mastnim dobičkom. No, ta igra bi bila za kmeta dobra, kajti če je žito drago, tudi za kmeta ni slabo. Toda odkod dobivajo borzijanci žito? Ali je sami pridelujejo?

Ti ljudje še dostikrat ne znajo razločevati pšenice od rži! Borzijanci dobivajo svoje žito od kmeta, seveda posredno po kupčijskih hišah in agentih. Zato skrbijo, da si je nakupijo ob pravem času prav po ceni. Pomagati jim mora pri tem zopet sleparstvo in goljufija. Borzijanci lažejo, da imajo žita dovolj, in kolikor ga imajo, ga res tudi skušajo prodati. Njihovi agenti pridno ponujajo zrnje na prodaj. Med žitnimi trgovci nastane mnenje, da je žita v izobilju, in cena začne padati. Sedaj dobijo njih agentje nalogo, povsod pokupiti žito po tej nizki ceni. Borzijanci so kmalu bogato založeni z žitom, kmet pa nima ne žita, ne denarja. Tako izsesavajo borzijanci zdravo kri našega kmeta!

Tako brezvestno ravnanje pa še vrže večje dobičke zaradi tega, ker je na borzah dovoljena takozvana rokovna trgovina ali kupovanje in prodajanje, pri katerem se še blago odda le pozneje ob gotovo določenem roku. Če kdo kupi žito že danes, ne dobi ga naenkrat, ampak še le nekoliko časa pozneje, recimo čez 14 dni ali en mesec. Borzijanec, ki je prodal žito, še ga niti nima. Skrbeti pa mu je sedaj, da je dobi ob določenem času, seveda prav po ceni, sicer ni dobička. Najprej torej raztroši glas, da je žito drago. Vse hoče prodati svoje zrnje. V tem dobijo agentje miglje, da začnejo počasi nakupovati. Ker pa se ponuja dosti žita, mu cena pade hipoma. In sedaj si lahko nakupi borzijanec žita, kolikor hoče. Igra se mu je posrečila, dobiček je njegov. Kaj njemu mar, če trpi zraven tudi kmet?

Borzijanec nosi vedno polne žepe, ker zna slepariti, kmet pa, ker je pošten, ima prazen žep in prazen želodec. Ako priprost človek kakemu bogatinu ukrade nekoliko desetakov, je zaradi tatvine strogo kaznovan. In prav je tako! Toda to je nečuveno, da smejo na borzi olikani ljudje brez vsake kazni izslepariti na milijone denarja. Taki krivici bi se morala ustaviti vsaka vlada, kateri so krščanska načela nedotakljiva in sveta. Vendar takih vlad nimamo! Zakaj ne? Vsaka vlada se sestavi iz večine v državnem zboru. Katoliški možje pa še doslej pri nas na Dunaju nimajo večine. Zato pa je naloga vseh volilcev, da spravijo v državni zbor krščansko misleče može, ki bodo neustrašeno branili kmečke koristi ter se upirali vsaki krivici, akoravno pride tudi od velemogočne borze.

—0—

Cerkvene zadeve.

Dva prijateljska spomenika.

(Dopis od Sv. Benedikta v Slov. gor.)

Dva nagrobna spomenika sta bila pred kratkim postavljena na pokopališču Sv. Benedikta, o katerih poročati, se mi zdi vredno in potrebno. To pa zategadelj, ker sta bila oskrbljena iz redke hvaležnosti in ljubezni do onih, katera groba krijeta.

Prvi nagrobni spomenik je pokojnega Dominika Čolnika, bivšega veleposestnika in živinozdravnika. Nemila osoda se je pri Čolniku tako neprijazno pokazala, da je nekdanji »kralj Slov. goric« v uboštvo nagle smrti umrl. Ker je bil pa vrl buditelj Slovencev o svojem času, ter nad vse gostoljuben, so vložili njegovi prijatelji in znanci, živeči po Slov. goricah in posebnost na Kranjskem (v Ljubljani), dobrovoljne darove, s katerimi se je zamogel spomenik oskrbeti. Ta jasno priča, da neizprosna smrt ljubavi prijateljske ne more vsakokrat zamoriti.

Drug spomenik, prvemu po obliki in velikosti jednak, so oskrbeli mariborski dijaki, posebno gojenci dijaškega semenišča, prezgodaj umrlemu uzornemu di-

jaku Matevžu Estrinu. Na dan Vseh svetnikov je prišlo v našo mirno dolino 13 dijakov iz Maribora, kateri so pri sv. maši, za rajnega sošolca darovani, petje oskrbeli. Dopadla se nam je močno tolika ljubezen do pokojnika temveč od strani dijakov, ker je znak vzajemnosti med učečo se mladino, posebno pa še zaradi tega, ker se le prehitro in rado pozabijo tisti, katerih več ne vidimo.

Oba dva spomenika sta piramidi iz belega pohorskega marmorja, ter nov kinč našega pokopališča. Onim, ki so zanju kaj darovali, pa ljubi Bog obilno povrni to prijateljstvo!

Slavnost v Konjiški vasi.

Leto 1896. si moramo zaznamovati za nagajivo, ker je vreme kljubovalo do pozne jeseni. Tako je mnogo dela zakasnilo, tudi pri nas se nam je tako godilo, in se je naša slavnost na pozno jesen odložila, katero smo obhajali dne 19. novembra, na imendan naše presvetle cesarice. Veleč. g. nadžupnik J. Voh s č. g. vikarjem so se ob 3. uri popoldne pripeljali, nam blagoslovit obnovljeni križ S. L., najstarejšega kmeta v Konjiški vasi, tik okrajne ceste na zapadni strani. Potem so se podali na vzhodno stran k novemu križu J. R. in ga blagoslovili, potem prepevaje lavretanske litanije so šli na sredo vasi, kjer je bil postavljen tretji križ od konjiških vaščanov. Podobe na dva slednja križa je omislila neka Prihovljanka.

Tako so nam ta dan blagoslovili g. nadžupnik tri križe in so potem v lepem govoru zahvaljevali sosede, da so prav storili, da so obnovili, oziroma nove križe postavili, in vse, kateri so kaj pripomogli k stavljenju, pa tudi k ovenčanju. Razložili so potem življenje sv. Elizabete, katere sopraznik se ravno ta dan obhaja, koliko je ona pretrpela tako, da jo imenujejo križana usmiljenost. Končno so molili za vse, ki so postavili te križe, ovenčali in olepšali, in potem za vse sosede, in še tudi za tisto dušo, katere truplo bodo najprej nesli k pogrebu mimo tega križa.

Na to so dekleta zapela še lepe pesmi. Omeniti pa tudi moram fantov, ki so postavili lepe mlaje in na največjega obesili slovensko zastavo. Tudi so slavnost pomnožili s tem, da so streljali iz topičev, da se je slišalo na daleč okrog po sosednjih vaseh konjiške nadžupnije.

Gospodarske stvari.

Domača obrtnija.

Zadnjič smo obžalovali, da revni Slovenci toliko denarja potrosijo za malovredno oblačilno blago, ki ga kupujejo po prodajalnicah, v katerih sedijo in se bogatijo po največ naši nasprotniki, katerim se na Slovencih razun njihovega denarja nič ne dopade. Danes hočemo premišljevat, kje in kako bi si zamogli Slovenci poleg poljedeljstva pridobiti kak postranski zaslužek. Pride nam na misel domača obrtnija, ki je davka prosta, nima v sebi nobene nevarnosti gledé gospodarstva in vendar še nekaj krajcarjev zaslužka donaša. V nekaterih slovenskih krajih, največ na Kranjskem, je domača obrtnija že od pamtiveka upeljana. V Ribniški dolini izdelujejo leseno orodje, tako imenovano »suho robo«, katero prodajajo daleč noter v Turčijo, pa tudi po domačih krajih. Ravno tam in v kamniškem okraju znajo lončeno robo izdelovati. Okoli Domžal pletejo kite za slamnike. V Trzinu je črevljarstvo v cvetu. Izdelujejo ženske in otroške čevlje prav po ceni in jih prodajajo po sejmovih, posebno na Koroškem. Črevljarski mojstri